

Wagner Nándor

1954 őszén, mint azidótájt minden reggel együtt utaztunk Apámmal Gyömrőről Budapestre. Ő a számára kiutalt várbaráti műtermébe, én pedig a Kálvin-tér közeli gimnáziumba. Miután leszálltunk a vonatról Apám azt mondta: gyere velem!....valamit meg kell nézned! Hivatkozásomat meg sem várva, mindjárt hozzátette: majd én igazolom a hiányzásodat. – Wagner Nándi fantasztikusan szép szobrot mintázott.... ezt meg kell nézned!

Egyenesen Nándi műtermébe mentünk, ahol már nyitott ajtót találtunk és munka közben a szobrászt. A műterem – még a háborús következményeket viselő oldalfalán egy nejlon lepedővel letakart szobor függött. Az - akkor hallgató – Nándi a szoborhoz lépett és leemelte a lepedőt. A piszkos fal háttérében agyagból mintázott életnagyságú Krisztus függött. Mint felkiáltó jel lebegett ég és föld között, én megrendülten álltam a látomás előtt... A megkínzott test még a haláltusa görcseit hordozta. A kiálló bordakosár és a lecsúszott zsigerek felpuffasztotta alhas közötti homorulatban hatalmas koponya lenyomata lehet. Az ég felé szétárló karok végein a kézfejek ujjait kínozik tördelnek görcsökbe. A jobb karon a kézfej már halott, és élettelenül lehajlik, a másik kar még él, és kóróvá zsugorodott ujjával az ég felé mutat. Drámai ellentét: ... a test zuhan, vagy emelkedik? – az egyik kéz még él, a másik már halott? – hit és kétely egyszerre borzongat.

Közben eltelt több, mint fél évszázad, - borzalmasan nagy idő, ami kitörölte emlékezetemből a szobrot és a „Corpus” döbbenete emlékké vált.

1999 tavaszán Móra, Nagy Benedek szobrászművész műtermébe kerültem. Az öntőde formázó műhelyében voltunk. A helység tele volt az öntésre váró, vagy már megöntött szobrok darabjaival. A műhely öntőhomokban úszó padlózatát elfedő szoborrészletek között lépkedtem, figyelve arra, hogy mozgás közben ne taposak alkotásokra... A földre néztem és észrevettem egy szobordarabot, ami ismerősnek tűnt...Felemeltem a földről a nem rég megöntött, még cizellálatlan, durva felületű szobordarabot.....egy alsó kar volt és kézfej, görcsbe merevedett ujjakkal a poros padló mélyén... A gyerekkoromban katartikus élményt okozó szobor darabját tartottam – több, mint fél évszázad megélése után megöregedett ujjaim szorításában... Wagner Krisztusának halott keze volt!...egy pillanat alatt felnyílt a az 55 évvel azelőtti emlék élménye, és gondolatomban kiegészült és illatos agyag matériájára váltva Nándi látomása felkerült várbaráti emlékem falára az élet és halál mezsgyéjén szenvedő Krisztus alakja.

Wagner Nándor 1922. október 7.-én született Nagyváradon. Iskoláit is ott végezte, de művészeti tanulmányait már Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán fejezte be. A háború után Magyarországon telepedett le, és résztvevője lett a kor ellentmondásokkal, előítéletekkel és kényszerekkel terhes művészeti közéletének. Két szobrával jelentős szakmai megmérettetésen díjat is nyert, de József Attila egézszalagos szobra bronzalakban megvalósulva, csak a művész ajándékaént kerülhetett köztéren felállításra Nagyváradon 2005.-ben. A Jászai Mari térre tervezett díjnyertes díszkút, három fiú alakjával, ha módosított változatban is a svédországi Lund-ban lett megvalósítva, és sikerének köszönhetően változatai több svédországi város terét is díszíthetik.

Wagner egyik fő műve a „*Corpus Hungaricum*” még itthon készült. Én fiatal gyerekként láthattam Nándi várbaráti műtermének falára függesztve az életnagyságú Krisztus szobrot agyagban, közvetlenül elkészülte után. A meghalás pillanatát ábrázoló szuggesztív alkotás soha el nem felejthető nyomot hagyott emlékezetemben. Az alkotás más szobrokkal együtt a székesfehérvári Szent István Múzeumba került. A „*Corpus Hungaricum*” kőelemekkel kibővítve 1999-ben lett Székesfehérváron felállítva.

1957-ben, családjával együtt elhagyja az országot. A forradalom után Svédország fogadta be, ahol állampolgárságot is kapott. Lundban telepedett le. Portrékat, bibliai jeleneteket készít. Közben kidolgoz egy teljesen újszerű technológiát, a görbült felületű, nagyméretű, rozsdamentes acélszobrok hőhatásból eredő zsugorodásának kiküszöbölésére.

Ennek a technológiának alkalmazásával tartósan csillogó, fénylő felületet adhatott öntött szobrainak, ami tökéletesen megfelelt alkotói elképzelésének. Ebben a rendkívül termékeny korszakában nyolc nagyméretű köztéri plasztikáját állították fel Svédország városainak terein. Ennek a sorozatnak az első káprázatosan szép darabja „Az angyal”, amit a második világháború lengyel áldozatainak, és menekültjeinek emlékére állítottak a lundi temetőben. Az emlékmű avatásakor az emlékmű bizottság elnöke Ludovika Brodlater bárónő így jellemezte: „Ez az alkotás a háború minden áldozatának emléket állít”.

Gävle városában 1964-ben megvalósíthatta az eredetileg a Jászai Mari térre tervezett díszkútjának „A játszó fiúk” kompozíciójának egy továbbfejlesztett változatát. De ugyanezzel a technológiával készült térplasztikái, a népmesei „Madár”, vagy az ívével égbe emelő „Örökkévalóság” nagyméretű plasztikái idézik a művész termékeny, nagy és jelentős műveket teremtő korszakát. Wagner Nándor 1969-ben feleségül veszi volt tanítványát Akiyama Chiyo keramikusművészt, - és Japánba Mashiko városba költöznek.

A naritai nemzetközi repülőtérré vezető út melletti parkban helyezik el Wagner öt méter magas, krómaccél plasztikáját „Az utazók védőszentjé”-t – fényben és csillogó lebegésben oldódó gyönyörű látvány. – Feleségével együtt megalapítja a TAO Intézetet, mely támogatja a tehetséges, de szegény fiatal művészeket.

Az 1970-es években gömb alakzatba komponál anya szobrot. Egy bronz anyagban megvalósítva Tokióban áll. Gránitból készült változata a művész személyes ajándékként később 2012-ben a Budai Vár környezetében lett felállítva. Wagner „Földanya” szobra: gömbbe zárt emberiség.....közös sors, küldetés és felelősség. Az egyetemes emberiség ideája munkál gondolataiban, és legjobb műveiben kifejezésre jut.

Wagner Nándor a „Filozófiai kert” kompozíció gondolata megvalósításával húsz évig foglalkozott. A szoborcsoport első példány Mashikóban lett felállítva. Öt vallásalapítót formált meg, négyen körbeállva a kör közepén lévő fénylő gömbre néznek – Ekhnaton, Lao Ce, Budha, Jézus Krisztus, – Ábrahám beburkolózva a földön fekszik. Távollab külön állnak: Dharma, Gandhi, Szent Ferenc, mint megvilágosodottak.

Eredetileg huszonnyolc alak ábrázolásával tervezte kompozícióját, de a megvalósított szobor együttes így is teljesnek tekinthető. Ez a mű Wagner Nándor páratlanul magas értékű életművének összegező és beteljesítő alkotása.

Wagner megfogalmazza hatalmas vállalkozásának indítékát: „Együttműködés, egymás jobb megértéséért!- hogy a különböző kultúrák és vallási irányzatok képesek legyenek közelebb kerülni egymáshoz, vissza kell térni a közös eredethez”. A művész végakaratóban Budapestnek ajándékozta ezt a művét. 2001-ben a Gellérthegyen lett felállítva.

Elmondhatjuk, hogy a világban bármerre élt és járt, hírt adott és hírnevet szerzett a magyarságnak. Művészetének elismertsége a magyar alkotószellem egyetemes kultúrához való kapcsolódását is jelenti. Wagner Nándor művészete méltó és kiérdemelt elismerést kapott a „Magyar Örökség Díj” odaítélésével.

Wagner Nándor 1997. november 15.-én halt meg Japánban Moka városban. Hitvallását így határozta meg: „Az én működésem itt is a magyarság hitelképességére törekszik. Én hiszek a munkám fontosságában. Biztos vagyok abban, hogy a hazám javát szolgáltam munkámmal. Széchenyi útját kell járni, ha élni akar a nemzet! Annyi szenvedésből és megalázó ostobaságból kiútra van szükség! Hiszem, hogy munkám egy kis lépés ebben az irányban.”

Pál Mihály